Anneliesje uit den Achterhoek

G.J.H. Riemens-Reurslag

bron
G.J.H. Riemens-Reurslag, *Anneliesje uit den Achterhoek*. Met illustraties van Hil Bottema. Strengholt, Amsterdam 1941

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/riem012anne01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

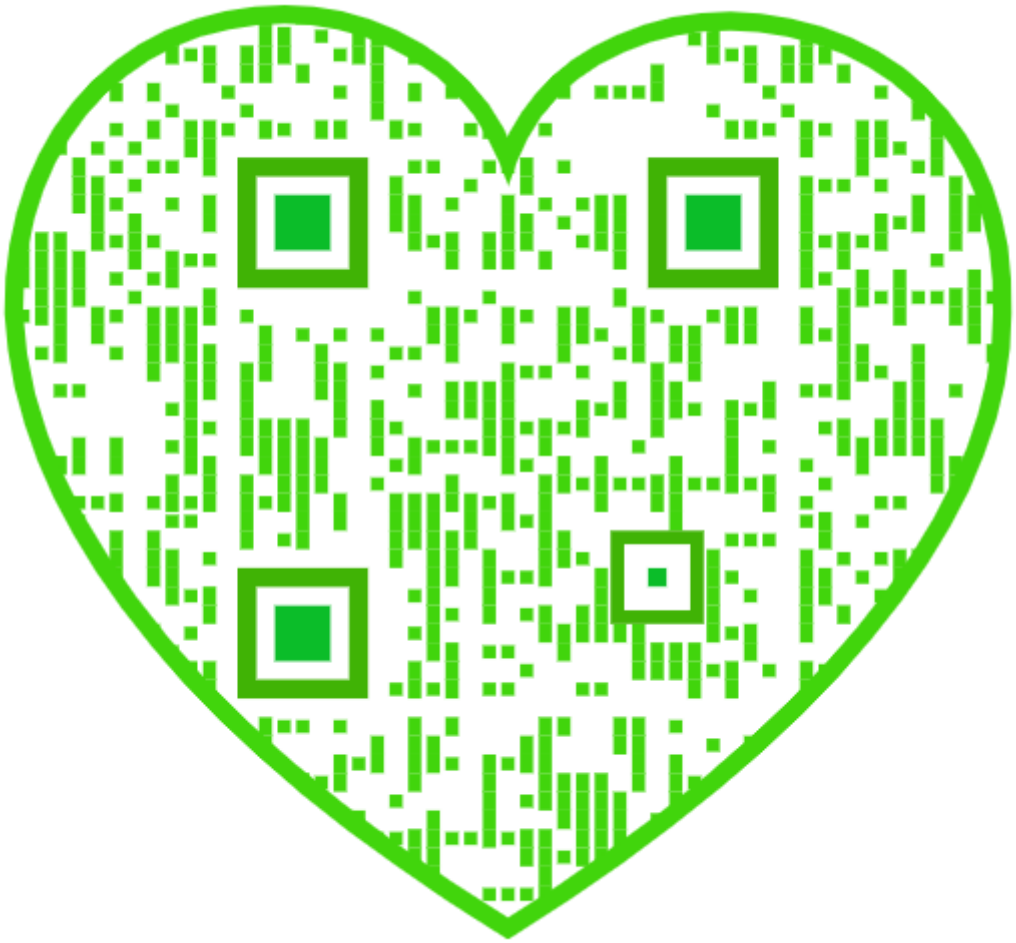

Zaterdagavond

Zaterdagavond, dat is prettig en niet prettig, vindt Anneliesje. Wel is het prettig, om zoo flink gewasschen te worden en schoone kleeren aan te krijgen, en zoo over alles met moeder te praten. Maar het is niet prettig als Moeder zoo érg hard boent, en je haar zoo héél lang kamt.

Daarna, dan is alles prettig. Dan krijg je een versch krentenbroodje met veel boter, Vader vertelt een mooi verhaal, en Berend plaagt nooit. Neen, op Zaterdagavond plagen broers nooit; die zijn dan ook lekker schoon, en dan willen ze geen leelijke dingen doen. Die eten ook een krentenbroodje en luisteren naar Vaders verhaal.

Nu is het wel een heel bijzondere Zaterdag: morgen is het Palmpaschen. Met Palmpaschen begint de lente, dan kun je weer buiten loopen zonder mantel. En dan worden de boomen groen. En dan beginnen de bloemen te bloeien.

Dan loop je met een mooi ‘pilhaentje’ op een stokje, met een palmtakje er aan. Het pilhaentje ligt al in de kast, vanmiddag heeft ze het gekocht bij den bakker. Zijn oog, dat is een krent.

Anneliesje zit zelfs nog te droomen, als ze in de kuip gewasschen wordt. Wat een droomster is dat toch!

Daar gaat de deur open, en daar brengt Mina een echte Palmpaasch binnen, zoo'n groot rad, met vier spaken.

'Voor Anneliesje', zegt ze.

'Wie heeft dat gebracht?' zegt Moeder een beetje streng.

'De bakker.' 'Ja, maar wie heeft dat besteld?' 'Dat mag hij niet zeggen.' 'Cadeaux, en jr weet niet van wie,

dat mag alleen met Sint Nicolaas. Je mag geen cadeaux van vreemde menschen aannemen, hoor je, Annelies'.

Annelies weet het wel, ze zal het ook nooit doen. Maar dat zoo iets kan, dat je zoo maar een prachtig geschenk wordt gebracht, een echte Palmpaasch, niet zoo maar een pilhaentje, maar een groote Palmpaasch, die misschien wel een dubbeltje kost, en misschien wel twee, dat je een cadeau krijgt en je weet niet van wie, en het is géén Sint Nicolaas, dat is een wonder.

Dat is gewoon een wonder uit een sprookje.

En Anneliesje stelt bij zichzelf vast: 'Dat kan, een wonder uit een sprookje, dat kan'.

Ze vergeet haast de prachtige Palmpaasch zelf, en ze hoort niet, wat Moeder allemaal zegt, maar ze is zóó blij en zóó warm van binnen:

Een cadeau, dat je zoo maar krijgt, en je weet niet van wie. Dat is een écht wonder.

Palmpaschen

Als de kerk uit is, dan komen de kinderen op de Markt bij elkaar. Van alle kanten komen ze, elk met hun Palmpaasch.

Ze hebben nog wel hun mantels aan, want het is nog koud, dat is jammer, vindt Anneliesje.

Met Palmpaschen trok de Heer Jezus Jeruzalem binnen, en de menschen wuifden met palmtakken en riepen: ‘Hosannah’. Anneliesje weet het best.

Zoo loopen nu ook weer de kinderen met Palmtakjes, en met hun mooie pilhaentjes, omdat het voorjaar is, en alles groen wordt, en om den Heere Jezus te eeren.

Anneliesje heeft wel een héél mooi Palmpaaschje dit jaar. Boven op den stok staat een groot wiel van Paaschgebak, en daarop het pilhaentje en

ook een sinaasappel. Eerst mocht ze er niet mee loopen, met het mooie wiel, dat ze gekregen had, maar Vader had gezegd: ‘Och, waarom niet. Het zal heusch wel van een goede bekende geweest zijn.’

De kinderen vormen nu een mooien optocht, de grooten voorop. Op zingen allemaal:

Palm, palmpaschen,
Hei koerei,
Over éénen Zondag,
Hebben wij een ei,
Eén ei is geen ei,
Twee ei is een half ei,
Drie ei is een Paaschei.

Zoo loopen ze zingende het heele dorp rond, met hun Palmpaschen voor zich uit. Wat is dat toch allemaal heerlijk, het Paaschfeest nog voor je, en bloemen en de zomer, en een wonder-cadeau en een prachtige Palmpaasch.

Paschen

De week na Palmpaschen is de stille week. Onze lieve Heer is toen gevangen genomen en gekruisigd. Als Anneliesje daaraan denkt, begint ze te huilen.

Maar met Paschen is Hij opgestaan, dan mag je weer blij zijn, want dan leeft de Heere Jezus weer.

En dan vier je het nieuwe leven, heeft Vader gezegd. Dat begrijpt Anneliesje niet goed, en waarom je dan eieren eet, ook niet. Maar met Paschen éét je eieren, iedereen twee, of ook wel veel meer. Berend heeft er vier gegeten, en daar was een knecht van boer Weenink, die at er vijf-en-twintig. Maar toen was hij heelemaal misselijk.

Dat mag met Paschen, iedereen mag zoo veel eieren eten als hij wil. Vader zegt: vroeger hadden de boerenknechts dat in hun aanstelling staan: met Paschen mochten ze zoo veel eieren eten als ze wilden.

Vader maakt een mooi netje met eieren voor Anneliesje klaar: één kookt hij in water met rooden inkt, en één in water met blauwen inkt, en één kleurt hij heelemaal groen met verf.

Prachtige eieren zijn dat nu: een wit, en een groen, en een rood, en een blauw. Ze gaan in een netje: met een sinaasappel er bij.

Anneliesje krijgt een nieuwe jurk aan, nu is ze op haar Paaschbest. En zoo gaat ze naar de Paaschwei, waar alle kinderen zijn.

Ze laten hun eieren naar beneden rollen, ze tikken ze tegen elkaar. Wiens ei gekneusd wordt, die moet het aan den ander geven.

Als je nu maar goede, sterke eieren hebt, dan krijg je er een heele hoop. Dan verliest Anneliesje er eens een, en dan wint ze weer, maar haar mooi gekleurde eieren is ze al gauw allemaal kwijt. Dat hindert niet, ze heeft nog den sinaasappel, en dien eet ze samen met haar vriendinnetje Gerda op. Die eieren zou ze toch niet op kunnen eten, vooral niet als ze denkt aan den knecht van boer Weenink. Hé, neen, dan wil ze heelemaal geen ei meer hebben.

De nieuwe jurk blijft gelukkig schoon, maar de zon schijnt fel. 't Is alles wel erg prettig, maar Anneliesje krijgt er toch hoofdpijn van en dan gaat ze naar huis. En Vader zegt: ‘Is daar m'n vogeltje weer? Zich weer te druk gemaakt?’ Maar dat is het niet. 't Was alles zooveel, Anneliesje gaat maar gauw naar bed en Moeder legt een natten doek op haar hoofd.

Gelukkig is ze 's avonds weer beter, want dan brandt het groote Paaschvuur op de weide tegenover het huis. Alle kinderen uit de buurt staan er bij, en alle groote menschen ook. Ze maken samen een kring en dansen er om heen.

Dauwtrappen

Hemelvaartdag, dat is ook prettig! 't Klinkt al zoo mooi: Hemelvaartdag. Toen is Jezus ten hemel gevaren, heeft Moeder verteld.

En waarom dat nu weer is, begrijpt Anneliesje ook niet, maar met Hemelvaartdag ga je dauwtrappen. ‘Dat hoort zoo’, zegt Vader.

Den avond te voren moet ze heel vroeg naar bed, en om vier uur komt Vader haar en Berend roepen.

Vlug kleedt ze zich aan, en meteen gaan ze op pad, de boterhammen mee, die Moeder gisterenavond heeft ingepakt.

Ze loopen door de bosschen en langs de weiden, overal is het gras nat van den dauw, die glinstert en schittert in de opkomende zon. ‘Zie je’, zegt Vader, ‘dat is echt dauwtrappen. Dat brengt geluk,

als je werkelijk trapt op den dauw'.

Nu, Anneliesje wil graag heel gelukkig worden, en ze loopt nu enkel terzijde van den weg, door het natte gras. Minachtend kijkt Vader naar een troep fietsers: 'Dat is geen dauwtrappen, op de fiets uit'. 'Dan krijgen die ook geen geluk', zegt Anneliesje.

Na een paar uur komen ze bij Drika, die op een klein boerderijtje woont. Drika dacht wel, dat ze komen zouden; ze heeft al helder zand gestrooid op den vloer van kleine steentjes in de groote kamer, en ze heeft koffie gezet. Anneliesje vindt het toch zoo mooi in de boerderij; ze bewondert vooral de jonge biggetjes in den stal.

Als ze de ochtendboterhammen opgegeten hebben, is Anneliesje zóó moe, zóó moe, dat Vader verder zijn kleine meid op de schouders neemt.

'We gaan met den trein naar huis', zegt Vader. Dat is raar, dat je thuis aankomt met den eersten trein; dat je er mee weggaat, dat is gewoon.

En dan legt Moeder Anneliesje weer in bed en o, wat is ze moe. Maar wat wás het allemaal heerlijk van dat dauwtrappen.

Het rarekiekkastje

Nu wordt er weer veel geknikkerd, door jongens én door meisjes, maar toch vooral door de jongens. 't Is moeilijk, om heel veel knikkers te krijgen, pottebakkers, dat gaat nog, maar echte mooie marmers, en vooral stuiters, die zijn duur, die krijg je niet zoo maar.

Vader maakt voor Anneliesje een rarekiekkastje: heel veel kinderen hebben een rarekiekkastje, maar geen een zoo mooi als Anneliesje. 't Is een lang sigarenkistje, en Vader heeft er een mooie ronde opening in gemaakt, waar je net met een oog door kunt kijken. Boven over het sigarenkistje is een stuk varkensblaas gespannen, dan kun je alles goed zien, wat er in is.

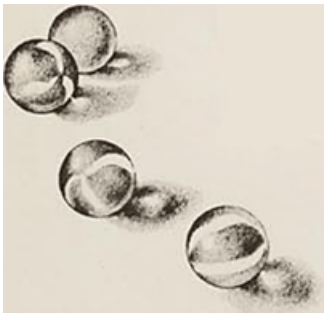

En wat is er allemaal niet in, een sprookje gewoon. Anneliesje heeft haar mooiste plakplaatjes gegeven, een kruis met rozen en een engel. Die heeft Vader in het midden gezet, op een dwars onderstukje, dat ze blijven staan.

Toen heeft hij met mooie letters op een kaartje geschreven: Een kruis met rozen, Is 't menschen lot, Is 't rijke leven, Uw gave, O, God.

Dat heeft hij er tegen gezet, en den engel aan den anderen kant. En daar tusschen allemaal watten, met natte aluin er op, dat lijkt net echte sneeuw.

Andere kinderen hebben ook mooie rarekiekkastjes; b.v. met een kersthuisje, of met een schip. Gijs heeft er zelfs een met een spiegel er in. Maar iedereen vindt toch dat van Anneliesje het mooist, met het kruis met rozen. Leder kind, dat er door kijkt, betaalt graag een marmer, of zelfs wel een stuiter. En zoo krijgt Anneliesje heel veel knikkers met haar rarekiekkastje.

Maar och, eigenlijk geeft ze niet veel om de knikkers, die geeft ze toch weer aan Berend. Dan mogen de kinderen best zóó zien, zonder knikker. En als ze dan zoo zachtjes lezen van:

Een kruis met rozen, Is 't menschenlot, Is 't rijke leven, UW gave, O, God’, dan vindt Anneliesje ze erg lief.

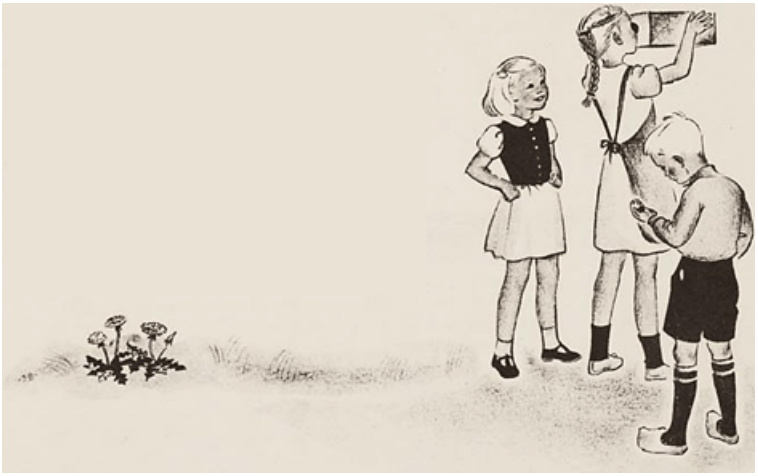

Boschbessen plukken

De vacantie is wel prettig, maar ook wel erg heet. Boontjes en erwten plukken, daar krijg je zoo'n hoofdpijn van, maar boschbessen plukken in de dichte schaduw, dat is heerlijk.

Vader maakt er een feest van. 's Morgens heel vroeg gaan ze op pad, met een heele hoop andere kinderen. Ze hebben een grooten emmer bij zich, daarin zitten pakken boterhammen en een flesch met water en melk. Vruchten behoeven ze niet mee te nemen, die vinden ze onderweg genoeg.

Ieder heeft een klein trommeltje, om vol te plukken: dat leegen ze dan weer in den grooten emmer.

In de bosschen is het koel en zacht, het mos is zoo mooi groen. En zooveel boschbessen als er staan! Je plukt maar, je plukt maar, en er staan nog hoopen.

De emmer is al aardig vol, dan gaan allen weer naar huis! Wat zal Moeder een lekkere jam maken voor van den winter, en veel boschbessensap, dat zoo goed is als je pijn in je buik hebt. Dan zegt Moeder: ‘Weten jullie wel, die boschbessen heb je zelf geplukt!’

Sint Nicolaasavond

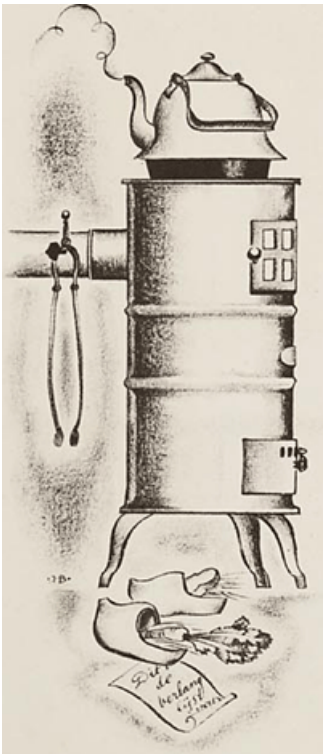

Als Anneliesje stout is in November, dan zegt Moeder: ‘Pas op, Sint Nicolaas hoort het! Als hij komt met Zwarten Piet, dan neemt hij de stoute kinderen mee of ze krijgen een roe!’ Nu, dan is Anneliesje zoet, dat begrijp je wel.

Anneliesje en Berend gaan altijd vroeg naar bed, ook als het Sint Nicolaasavond is, maar feest is het toch. Hoe het in eens zoo komt, dat begrijpt Anneliesje niet, maar plotseling ligt er op tafel een kous van goed van merklappen gemaakt, waar met kruissteekjes op staat. Voor Anneliesje. Er ligt nog een kous, daar staat op: Voor Berend. Het zijn maar niet zoo gewone kousen, nee, hoor, je zou ze niet aan kunnen trekken. Ze zijn van boven dichtgenaaid en dat moet ook wel, want ze zitten propvol lekkers: poppenschuim, borstplaat, chocolade-kikkers, kleine chocolade-lettertjes, een varkentje van marsepein, twee noten met goud papier er

om heen, gouden noten, en nog veel meer.

‘Mag ik dat allemaal opeten?’ vraagt Anneliesje.

‘Ja, maar niet in eens, je moet zien, dat je er mee doet tot Nieuwjaar,’ zegt Moeder, ‘dan mag je er telkens iets af nemen als je zin hebt.’

Anneliesje kan best zuinig zijn met haar lekkers, dat weet ze wel. Maar in eens roept Berend uit: ‘Dezelfde kous hebben we verleden jaar ook gehad met Sint Nicolaas en toen was hij in eens weg!’

Moeder lacht een beetje. Ja, hoe kan dat toch gebeurd zijn?

Anneliesje stalt al het lekkers uit de kous voor zich uit.

‘De noten zou ik maar vast opeten,’ zegt vader.

‘Hé, eigenlijk jammer van die mooie noten,’ denkt Anneliesje, maar dan breekt Vader ze open met een notenkraker, en wat zit er in.... de eene is een gewone noot, maar de andere: daar zit een spik-splinter nieuw kwartje in! Wat moeten de kinderen daar om lachen!

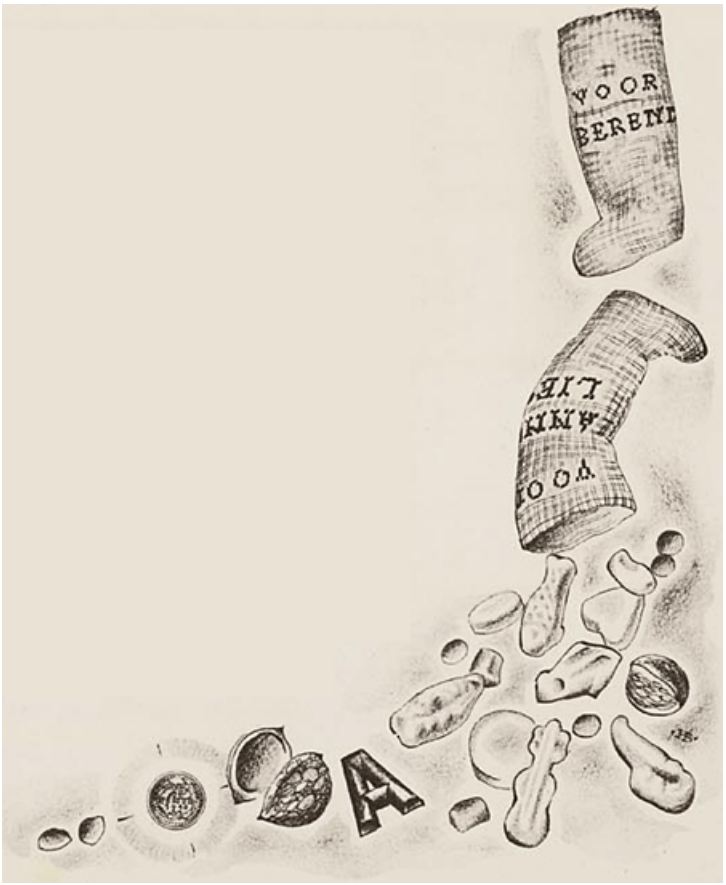

In den nacht

Dan komt de dag, of liever de nacht, dat Sint Nicolaas door het land gaat, gevolgd door Zwarte Piet, die een zak draagt vol cadeautjes. Sint Nicolaas zit op een schimmel en rijdt over de daken, dat is zoo zijn manier en hij gooit de cadeautjes door den schoorsteen. Hoe het allemaal kan, dat begrijpt Anneliesje niet.

Sint Nicolaas komt ook wel eens binnen; dan zet ze een gezelligen stoel voor hem klaar bij de kachel met een dik kussen er in. Voor Zwarte Piet ligt er een sigaar klaar en voor het paard hooi en een wortel in een klomp.

's Nachts komt Sint Nicolaas dan. Anneliesje doet haar best om wakker te blijven om hem te hooren, maar o, ze is zoo slaperig, ze valt in slaap en ze hoort niets.

Sint Nicolaasmorgen

Den volgenden dag zijn zij en Berend al heel vroeg wakker en ze hollen naar de huiskamer; het is nog zoo vroeg, dat het donker is en zij het licht moeten opsteken.

Maar dan kunnen ze ook goed zien, dat Sint Nicolaas er geweest is. Ze kunnen het zien aan den stoel, waar heel duidelijk iemand in het kussen heeft gezeten, ze kunnen het zien aan het eindje sigaar, dat Zwarte Piet heeft laten liggen, ze kunnen het zien aan het hooi en den wortel, die Sint Nicolaas en zijn knecht voor het paard hebben meegenomen, maar voorál kunnen zij het zien aan het mooie cadeautje, dat er in de klomp ligt.

In Anneliesje's klomp ligt een groote pop met echt haar, die slapen kan en kleertjes heeft, die uit en aan kunnen. In Berend's klomp ligt een mooi boek over Indianen, dat vindt Berend juist zoo mooi.

Wat is dat toch heerlijk, dat Sint Nicolaas in den nacht komt en zulke mooie dingen brengt!

HIL BOTTEMA

Kerstmis

Tusschen Sint Nicolaas en Kerstmis ligt er dikwijls sneeuw. Het is net, denkt Anneliesje, of het Heilige Kerstfeest op kousevoeten aankomt. Het is dan zoo stil buiten met al die sneeuw.

Thuis is het gezellig en iederen avond krijgen ze noten en appels, de eerste week één noot en één appel, en dan twee noten en een appel en dan drie noten, en de volgende week twee appels en dan weer één noot en dan weer twee noten.

‘Dat is oud gebruik in den Achterhoek,’ zegt Vader, ‘en dat hoort zoo tot Kerstmis toe.’

En als het dan Kerstmis is, dan luiden alle klokken, want dan is het kind Jezus geboren in den stal van Bethlehem. 's Morgens heeft Vader het Kerstverhaal verteld en 's middags gaan ze allemaal naar den prachtigen Kerstboom in de kerk en ze zingen mooie Kerstliedjes. Anneliesje voelt zich zoo gelukkig, dat in haar hartje de wensch opkomt te probeeren, zoo goed en zoo lief te zijn als het Kind Jezus.

Kerstmis duurt twee dagen en beide dagen speelt Moeder de Kerstliedjes op de piano en de kinderen zingen er bij.

Het is jammer als Kerstmis voorbij is.

Nieuw jaar!

‘Vannacht, om twaalf uur, dan komt het nieuwe jaar’, zegt vader. Nu, dan hebben de groote menschen feest, dat heeft Anneliesje allang gezien. Moeder heeft den heelen dag gebakken, oliebollen en appelbollen, het heele huis ruikt naar oude jaar.

's Avonds komen grootvader en grootmoeder, maar de kinderen moeten naar bed. Vader heeft beloofd, dat hij ze om twaalf uur eventjes halen zal, en zoo gebeurt het ook.

Slaperig wordt Anneliesje door Vader naar beneden gedragen; Berend is helder wakker, die loopt zelf.

Maar als ze binnenkomt, is ook Anneliesje op eens klaar wakker. Grootvader staat met een glas in de hand en drinkt op het nieuwe jaar, en buiten hoor je schoten aan alle kanten.

Dan wenscht ook Anneliesje allemaal: ‘Veel heil en zegen in het nieuwe jaar’ en dan gaat ze weer naar bed.

Maar nu wil ze dan toch wakker blijven, ze wil hooren of het waar

is, wat de kinderen zeggen, dat de jongens van het dorp dan rond gaan en het jaartal schrijven van het nieuwe jaar, op alle huizen, waar de menschen geld geven voor het vaandelslaan met de kermis en met andere feesten.

Anneliesje blijft wakker, ze luistert en werkelijk, na een poosje hoort ze stemmen en een heele drukte op straat.

Als ze den volgenden morgen gaat kijken, dan staat er een prachtig jaartal op de deur.

'Dan wordt het een goed jaar', zegt Vader.

Maar nu moet ze zich haastig aankleeden, want ze moet heel veel menschen nieuwjaar wenschen en tegen iedereen, die ze ziet, roept ze: 'Gelukzalig Nieuwjaar!' Ze gaat met Berend naar alle Ooms en Tantes en naar den meester en de juffrouw van de school, en naar zoo veel anderen. En ze weet het zeker: als de menschen elkaar zoo vroolijk nieuwjaar wenschen, dan zal het een goed en prettig jaar worden.

Gelukzalig Nieuw jaar!

uit.